

**Spaarne
College**

vmbo | mavo

Anti-pestprotocol

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Plan van Aanpak	4
2.1 Vijfsporenaanpak	4
2.2. Schema route handelen pestsituatie*	6
2.3 Cyberpesten	7
Literatuur en links	8
Bijlage I: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling	9
Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met een pester	10
Bijlage III: Tips tegen digitaal pesten	11
Bijlage IV: Tips voor leerlingen: verschil tussen pesten en plagen	12

1. Inleiding

Voor u ligt het anti-pestprotocol van het Spaarne College. Het bevat richtlijnen op basis waarvan pestgedrag op onze school kan worden voorkomen, gesignaleerd, bestreden en opgelost.

Wij maken binnen de school gebruik van de werkwijze van het Handelingsgericht werken (HGW). Bij elke leerling vragen wij ons af wat deze leerling nodig heeft om zich optimaal te kunnen ontplooiën. De mentor en docenten stemmen hun aanpak af op wat de leerling en de klas nodig heeft. Zij richten zich op de positieve aspecten van de leerlingen en de klas en zetten deze in om doelen te bereiken.

Het Spaarne College wil een fijne school zijn voor iedereen. Pesten hoort hier niet bij. Op het Spaarne College nemen wij duidelijk stelling tegen pesten: pesten is onacceptabel, dit geldt ook voor cyberpesten. Pestgedrag vraagt om een duidelijke en consequente reactie/actie van alle betrokken partijen, waaronder de school. Leerlingen, schoolpersoneel en ouders/verzorgers moeten alert zijn op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Omdat er niet één passend antwoord is op handelen tegen pesten, wordt elke situatie afzonderlijk bekeken.

Dit protocol heeft als doel om alle betrokkenen (leerlingen, ouders, docenten en onderwijsondersteunend personeel (OOP) van school) te informeren over de wijze waarop wij als school werken om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen voor iedereen.

2. Plan van Aanpak

Uit onderzoek is gebleken dat een schoolbrede aanpak het meest effectief is in het verminderen van pesten op scholen (Wurf, 2012). In de schoolbrede aanpak worden meerdere interventies tegelijk ingezet, waardoor betere resultaten worden behaald. Het Spaarne College hanteert meestal een systeem dat aansluit bij (onderdelen uit) de vijfsporenaanpak (Meer, B. van der, 2002).

2.1 Vijfsporenaanpak

In deze aanpak wordt pesten als een systematisch probleem gezien dat niet op te lossen valt met een enkele interventie op één niveau. Daarom worden in de schoolbrede aanpak interventies op verschillende niveaus (op individueel en klassikaal niveau/school niveau) gecombineerd ingezet.

1. De school neemt zijn algemene verantwoordelijkheid:

- de school werkt aan een zo goed mogelijke schoolcultuur en sfeer waarin veiligheid van alle leerlingen, docenten en OOP voorop staat
- de school werkt actief aan een samenwerking met ouders
- de school neemt stelling tegen pesten
- de school zorgt dat alle functionarissen – schoolleiding, anti-pestcoördinatoren, coördinatoren, mentoren en docenten – voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school in het bijzonder
- de school verzorgt jaarlijks activiteiten t.a.v. voorlichting over pesten o.a. de landelijke anti-pest week
- de school werkt volgens de 'Gezonde school-aanpak' op een structurele en planmatige manier aan het bevorderen van een gezonde levensstijl van leerlingen, waarbij de thema's welbevinden, weerbaarheid, (online) pesten en sociale media aan bod komen. De school heeft de themacertificaten 'Welvinden' en 'Relaties en Seksualiteit' behaald. Jaarlijks is er een ouderavond voor ouders.

2. De school biedt steun aan de gepeste:

- het probleem wordt serieus genomen; de leerling kan zijn of haar verhaal doen
- er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd
- er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- er wordt zo nodig hulp ingeroepen van het ondersteuningsteam of externe hulpverlening/ondersteuning

3. De school biedt steun aan de pester:

- de leerling wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan
- er wordt geprobeerd de achterliggende oorzaken van het pestgedrag boven tafel te krijgen
- er wordt zo nodig hulp ingeroepen van het ondersteuningsteam of externe hulpverlening/ondersteuning

4. De school betreft de groep/rest van de klas bij het oplossen van het pestprobleem:

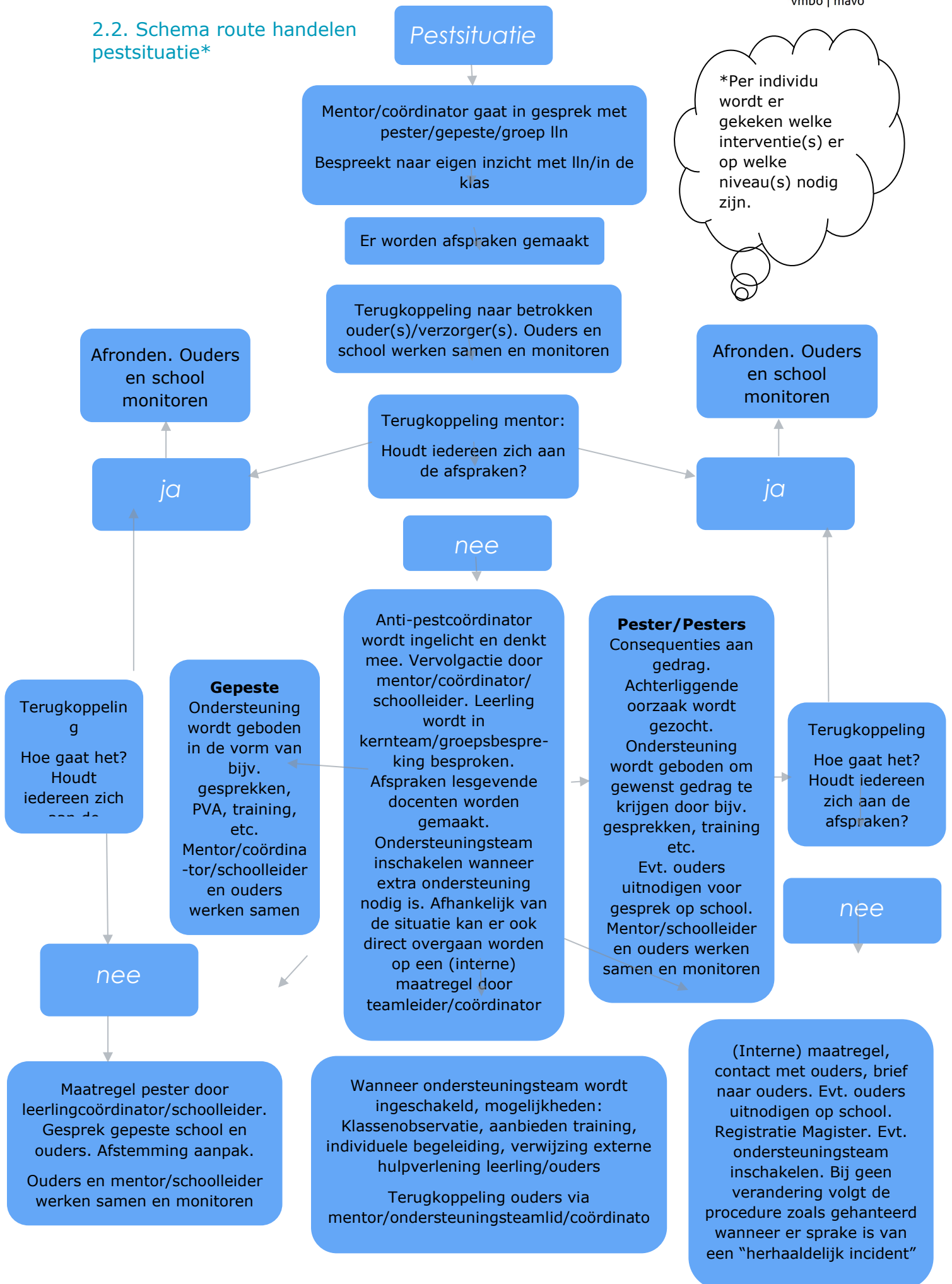
- de mentor (eventueel met hulp van het ondersteuningsteam) bespreekt zo nodig met een groep/de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin
- er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en hoe de groep/de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie
- de mentor komt hier na verloop van tijd bij de klas op terug (follow-up gesprekken)
- de mentor onderneemt preventieve activiteiten om pesten in een groep/de klas tegen te gaan, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten en samenwerkingsopdrachten waarmee gewerkt wordt aan het creëren van een vriendelijke en veilige sfeer in de klas, het verbeteren van de onderlinge relaties tussen leerlingen en het vergroten van het bewustzijn van de leerlingen.

5. De school biedt steun aan de ouders van de gepeste en de pester:

- ouders van een gepest kind en van een pester worden serieus genomen; zij kunnen hun verhaal doen
- ouders die daarom vragen kunnen informatie en advies krijgen over pesten en de manieren waarop dit kan worden aangepakt
- er wordt samengewerkt tussen school en ouders om het pestprobleem aan te pakken
- de eerste prioriteit van de school is te zorgen voor een veilig klimaat. Daarnaast is ook een doel om de weerbaarheid van de leerlingen te vergroten. Leerlingen (pester en gepeste) willen geaccepteerd worden en verlangen ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Begeleiding/training kan hierbij ondersteunen. Deze begeleiding of training kan intern gegeven worden, maar ouders kunnen ook doorverwezen worden naar externe ondersteuning

* Per individueel geval wordt bekeken welke interventie(s) er op welk(e) niveau(s) nodig zijn.

2.2. Schema route handelen pestsituatie*

2.3 Cyberpesten

Bij cyberpesten hanteren wij dezelfde aanpak en passen wij dezelfde interventies toe als bij 'regulier' pesten, omdat de impact ervan vaak minstens zo heftig of soms zelfs heftiger is dan bij 'regulier' pesten. Cyberpesten kan namelijk altijd doorgaan: ook als je niet op school bent kun je bedreigende of kwetsende berichten, e-mails en foto's ontvangen. Zelfs in een veilige omgeving, zoals thuis, kan een leerling worden geconfronteerd met het cyberpesten. Voor het voorkomen van en het kunnen bestrijden van cyberpesten geven wij de volgende handelingsadviezen:

1. Bewaar de berichten waarop pestgedrag te zien of te lezen is. Doe dit bijvoorbeeld door screenshots te maken van het desbetreffende bericht.
2. Blokkeer de afzender
3. Accepteer nooit vriendschapsverzoeken of volgverzoeken of vergelijkbare verzoeken van personen die je niet kent of met wie je het niet goed kunt vinden.

In de lessen mediawijsheid wordt aandacht besteed aan het omgaan met sociale media. De leerlingen behalen een Nationaal Media Paspoort.

Voor verdere (handelings)adviezen m.b.t. digitaal pesten verwijzen wij naar bijlage III van dit protocol. Voor verdere (handelings)adviezen m.b.t. het gebruik van Social Media verwijzen wij naar het Protocol Social Media van Dunamare.

Literatuur en links

Literatuur

- Meer, B., van der (2002). *Pesten op School*. Assen, Koninklijke van Gorcum.
- Wurf, G. (2012). *High school anti-bullying interventions: an evaluation of curriculum approaches and the method of shared concern in four Hong Kong international schools*. Australian Guidance and Counseling

Links

Voor meer informatie, kijk op:

www.pestweb.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.nji.nl

Bijlage I: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen? Let ook op lichaamstaal.
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen tegenover de pester? Zo niet, wat kan jij hier als mentor doen? Is er meer begeleiding of training nodig? Zo ja, bespreek de leerling met de leerlingcoördinator en breng deze in bij het ondersteuningsteam voor bijv. een training, doorverwijzing, et cetera.
- Maak een afspraak met de leerling voor een terugkoppeling. Zorg dat er niet te veel tijd zit tussen het gesprek en de terugkoppeling.

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat zegt dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan.

Bijlage II: Leidraad voor een gesprek met een pester

Het doel van dit gesprek is drieledig:

1. De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
2. Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
3. Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren:

- Wees objectief en probleemgericht: beschrijf de feiten, check deze (kloppen ze) en vermijd interpretaties ('Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!'); confronteren is niet hetzelfde als kritiek leveren.
- Wees relatiegericht: je drukt de pester met zijn neus op de feiten, maar maakt hem niet met de grond gelijk! Je bent heel duidelijk over de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: 'Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.' Zeg nooit: 'Je bent heel gemeen.'
- Wees specifiek: benoem de situatie waar het over gaat en vermijd woorden als: altijd, vaak en meestal. Kritiek dreigt daardoor te algemeen te worden.
- Wees veranderingsgericht: je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

- Nadat het probleem benoemd is, richt je je op 'het waarom': hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? etc.
- Maak duidelijk dat er een tekort aan inlevend vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen.
- Bied zo nodig ondersteuning aan op school. Dit kan bij jou als mentor of wanneer er meer nodig is via het ondersteuningsteam.
- Wees duidelijk over de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt (zie stappenplan).
- Spreek met de leerling een terugkom-moment af om te evalueren (ook wanneer het goed gaat!).

Bijlage III: Tips tegen digitaal pesten

A – Preventief

- Geef nooit je wachtwoord en inlognaam aan anderen. Zorg dat ze niet makkelijk te raden zijn.
- Dingen die je voor je webcam doet, kunnen later op internet gezet worden. Denk daarom goed na wat je wel en niet doet voor de webcam of een andere camera; ook als je denkt dat de ander de beelden nooit zal misbruiken.
- Als je gepest wordt door mensen die je niet kent, vat het dan niet persoonlijk op. Via internet schelden mensen makkelijker dan in het echte leven (dat wil natuurlijk niet zeggen dat anderen van alles over jou mogen zeggen!).
- Meld het als je wordt gepest via social media of gesprekken op je mobiele telefoon. Geef daarnaast je telefoonnummer alleen aan mensen die je goed kent.
- Pas op met modellenbureaus die je (online) benaderen. Ze vragen eerst om een foto van jou voor de webcam, daarna van jou in lingerie etc. Deze bureaus zijn nep!
- Als je onder druk wordt gezet om meer bloot te laten zien of meer te doen voor de webcam dan je wilt, stop dan meteen met deze contacten. Blokkeer de ander.
- Neem de dreigementen van de ander niet té serieus: 'Ik weet waar je woont, ik ken je IP-adres, ik kan je altijd achterhalen als je niet meewerkt.' Dat kan helemaal niet: alleen de politie kan je echte adres achterhalen bij de provider.

B – Curatief

- Reageer niet op 'hatemails', 'hateberichten' of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail/het bericht zonder het te openen. Als je niet reageert, gaan pesters op zoek naar iemand anders om te pesten.
Ook als je in een chatroom vervelende opmerkingen krijgt, verlaat dan die chatroom/app/groepsapp.
- Als je iets vervelends ziet in je beeldscherm, klik het dan zo snel mogelijk weg.
- Blokkeer de afzender bij pestmails of berichtjes.
- Bewaar de pestmail of sla de berichtjes op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden.
- In sommige gevallen kun je aangifte doen bij de politie. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Ook als er een bewerkte of blootfoto van jou op internet staat, kun je aangifte doen.
- Praat erover. Blijf er niet alleen mee zitten, zoek iemand met wie je erover kan praten.
- Als er een filmpje van jou of van een ander op internet staat waarin gepest wordt of geweld wordt gebruikt, kun je dat melden bij de moderator. Bij YouTube doe je dat zo: klik op de link van de video om die aan te merken als ongepast en verstuur het formulier. Daarvoor moet je wel ingelogd zijn als user.
- Is er een haatprofiel (bijvoorbeeld via Instagram) van jou of iemand anders aangemaakt? Meld dit dan zo snel mogelijk bij de provider. Zij verwijderen dit dan.

Bijlage IV: Tips voor leerlingen: verschil tussen pesten en plagen

Plagen maakt iedereen wel eens mee. De lijn tussen plagen en pesten is echter soms lastig herkenbaar. Of we dat nou leuk vinden of niet: er is waarschijnlijk geen mens die tijdens zijn of haar puberteit nooit het onderwerp is geweest van spot, die zich nooit buitengesloten heeft gevoeld en met wie nooit een (vervelende) grap is uitgehaald. Dat wil zeker niet zeggen dat men zich moet neerleggen bij pesterijen. Het betekent wel dat we moeten proberen om een onderscheid te maken tussen (onschuldige) plagerijen en (ernstiger) pestgedrag.

Hieronder volgen vier belangrijke indicatoren om plaag- van pestgedrag te onderscheiden; ze kunnen volwassenen (ouders, docenten) helpen om pestgedrag tijdig te herkennen:

1. *Wat is de impact van het gedrag?*

Hoe reageert de ander? Lacht deze vrolijk mee of wordt de leerling boos/verdrietig? Ook in het eerste geval is de impact overigens soms groter dan de leerling laat merken.

2. *Is het gedrag wederkerig?*

Twee jongens die elkaar duwen in de gang duidt meestal niet op pesten; wanneer het steeds de ene jongen is die de andere duwt, is dat mogelijk wél het geval.

3. *Is het gedrag relationeel?*

Het uithalen van een "geintje" bij je beste vriendin duidt meestal niet op pesten; als subject en object helemaal geen vriendschappelijke contacten onderhouden, is dat mogelijk wél het geval.

4. *Is de verhouding gelijkwaardig?*

Wie uitdeelt, moet ook kunnen incasseren: is het object een leerling die zelf ook wel eens een "geintje" uithaalt en die bovenaan de pikorde staat?; of betreft het een leerling die vaak het slachtoffer is en onderaan staat (de 'pispaal')?